

Пріоритети розвитку податкових систем країн ЄС у контексті реалізації цілей сталого розвитку

(Представлено: д.держ.упр., д.е.н., проф. Грицишен Д.О.)

У дослідженні розглядається розвиток податкових систем країн Європейського Союзу у контексті реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР). Проаналізовано інтеграцію фіскальних політик країн ЄС з екологічними, соціальними та економічними ініціативами. Акцентовано, що основні пріоритети враховують стимулювання зеленого переходу, зменшення соціальної нерівності та забезпечення фіскальної прозорості. Особлива увага приділяється екологічним податкам, що становлять значну частину доходів ЄС та є ефективним засобом для зменшення негативного впливу на довкілля. Податки на викиди CO₂ та інші парникові гази допомагають контролювати забруднення повітря та покращувати його якість.

Впровадження Європейського зеленого курсу (European Green Deal) і нових податкових інструментів для підтримки ЦСР, таких як податки на викиди та поступове скасування субсидій на вичерпне паливо, є ключовими для досягнення кліматичної нейтральності країнами ЄС до 2050 року. Важливим компонентом є Механізм коригування вуглецевих кордонів (СВАМ), що забезпечує справедливу ціну на вуглець, стимулюючи чистіше промислове виробництво в країнах, що не є членами ЄС. Податкові системи ЄС також адаптуються для боротьби з агресивними податковими практиками, які підризують соціально-економічну стабільність.

Забезпечення прозорості щодо звітування про податкову стратегію компаній та інтеграція податкових аспектів у стратегії сталого розвитку дозволяють підтримувати відповідність ведення бізнесу податковому законодавству, ефективно використовувати можливості грантів для фінансування екологічних ініціатив та зміцнювати довіру до корпоративної податкової практики. Екологічне оподаткування є не лише інструментом зниження негативного впливу на довкілля, але й важливим механізмом стимулювання інновацій, підтримки економічного зростання, забезпечення соціальної стабільності, зменшення викидів парникових газів, збереження екосистем і підвищення якості життя в Європейському Союзі.

Ключові слова: Цілі сталого розвитку (ЦСР); Європейський Союз (ЄС); податкова політика; екологічні податки; Європейський зелений курс (European Green Deal); механізм коригування вуглецевих кордонів (СВАМ); фіскальна прозорість; кліматична нейтральність; соціально-економічна стабільність; корпоративна податкова практика.

Вступ. Розвиток податкових систем країн Європейського Союзу у контексті реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР) свідчить про поступову інтеграцію фіскальних політик з екологічними, соціальними та економічними ініціативами. Податкові системи ЄС адаптуються для підтримки ЦСР через механізми, що стимулюють зелений перехід, зменшення соціальної нерівності та забезпечення фіскальної прозорості. Зокрема, такі інструменти, як екологічні податки, прогресивне оподаткування доходів фізичних осіб, податкові пільги для бізнесу, що дотримується принципів сталості, а також гармонізація стандартів звітності (наприклад, через Директиву ЄС щодо звітності про сталий розвиток – CSRD) сприяють досягненню глобальних Цілей сталого розвитку. Паралельно ЄС підтримує боротьбу з агресивними податковими практиками, що підризують соціально-економічну стабільність, і впроваджує норми прозорості щодо звітування про податкову стратегію компаній. Важливою складовою податкових політик держав-членів ЄС є ефективне використання фіскальних ресурсів для фінансування соціальних програм і екологічних ініціатив, враховуючи стимулювання інвестицій у відновлювану енергетику та модернізацію інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Системно-структурний аналіз екологічного оподаткування країн ЄС здійснили А.Воронцова, Ю.Демків, М.Мартишко [1]. Перспективи удосконалення екологічного оподаткування на основі зарубіжного досвіду описані у працях Л.С. Захаркіна, В.М. Новікова [2]. Особливості екологічного оподаткування досліджували К.Канонішена-Коваленко [3], Т.Оводенко та ін. [4]. Попри наявність значної кількості досліджень з проблем екологічного оподаткування в ЄС, проблема розвитку податкових систем країн ЄС у контексті реалізації Цілей сталого розвитку залишається актуальною та багатоаспектною. Особливо гостро постає питання впровадження нових податкових інструментів для підтримки сталого розвитку, що допоможе нівелювати численні екологічні та соціальні виклики. Таким чином, системно-структурний аналіз екологічного оподаткування вимагає подальших досліджень та розробки стратегічних напрямів для покращення податкових систем у країнах ЄС у контексті реалізації Цілей сталого розвитку.

Мета, завдання та методи дослідження. Метою дослідження є системний аналіз розвитку податкових систем країн Європейського Союзу в контексті реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР).

Дослідження спрямоване на визначення ефективності існуючих податкових механізмів, виявлення проблемних аспектів та розробку рекомендацій щодо їх удосконалення з урахуванням екологічних, соціальних та економічних аспектів сталого розвитку. Завдання дослідження спрямовані на аналіз взаємозв'язку між екологічними податками та реалізацією Європейського зеленого курсу, а також визначення ефективності податкових інструментів у реалізації ЦСР.

Для досягнення поставлених цілей та виконання завдань були використані такі методи дослідження: бібліометричного аналізу – для вивчення наукових публікацій, звітів, нормативних документів та інших джерел інформації для отримання теоретичної та практичної бази щодо податкових систем та екологічного оподаткування; порівняльного аналізу – для порівняння податкових систем різних країн ЄС з метою визначення ефективних практик та ідентифікації проблемних аспектів, а також статистичного аналізу тенденцій та закономірностей у податкових системах ЄС та їх впливу на сталий розвиток.

Викладення основного матеріалу й отриманих наукових результатів. Директива ЄС щодо звітності про сталий розвиток (CSRD) та Європейські стандарти звітності про сталий розвиток (ESRS) модернізують і посилюють правила щодо соціальної та екологічної інформації, про яку компанії мають звітувати. Правила забезпечують інвесторам та іншим зацікавленим сторонам доступ до інформації, необхідної для оцінки впливу компаній на соціум і довкілля, а також дозволяють з'ясувати ризики, пов'язані зі зміною клімату та іншими проблемами сталого розвитку [5].

Податкові питання, хоч і не завжди розглядаються як основоположні в корпоративних стратегіях сталого розвитку, проте поступово займають важливе місце серед стратегічних і регуляторних ініціатив компаній. Інтеграція податків у ці стратегії має важливе значення для забезпечення стійкості бізнесу та підтримки суспільного добробуту. Зокрема, інтеграція податкової політики підприємств у стратегії сталого розвитку дозволяє:

- підтримувати відповідність ведення бізнесу податковому законодавству, зокрема через сплату податків у встановлені терміни;
- виявляти й ефективно використовувати можливості грантів для фінансування корпоративних екологічних ініціатив;
- впроваджувати ефективне податкове управління, що охоплює аналіз податкових наслідків, ризиків і можливостей;
- забезпечувати прозоре податкове звітування для зміцнення суспільної довіри до корпоративної податкової практики.
- управляти ризиками, пов'язаними з новими податками (наприклад, на викиди вуглецю), що впливають на бізнес-моделі та ланцюжок вартості;
- захищатися від агресивних податкових стратегій, які можуть порушувати економічну стабільність і завдавати шкоди суспільству [6].

Правильна інтеграція податкових аспектів у стратегії сталого розвитку компаній дозволяє посилити позитивний вплив оподаткування на стійкість бізнесу [6]. Європейський зелений курс (European Green Deal) – це ключова стратегія Європейського Союзу на шляху до сталого розвитку. Цей план передбачає впровадження нових податкових інструментів для підтримки ЦСР [7]. Податкова політика в межах Європейського зеленого курсу підтримує такі ЦСР:

- ЦСР 13 (Боротьба зі зміною клімату);
- ЦСР 7 (Чиста та доступна енергія);
- ЦСР 12 (Раціональне споживання і виробництво);
- ЦСР 8 (Гідна праця та економічне зростання) [7].

Європейський зелений курс є вірцевою стратегією інтеграції податкової політики з екологічними цілями. Впровадження податків на викиди, стимулювання відновлюваної енергетики, поступове скасування субсидій на викопне паливо та впровадження СВМ (Carbon Border Adjustment Mechanism) створюють ефективну фінансову основу для боротьби зі змінним кліматом [7].

Механізм коригування вуглецевих кордонів (СВМ) є інструментом ЄС для встановлення справедливої ціни на вуглець, що викидається під час виробництва вуглецевомістких товарів, які надходять до ЄС, та заохочення більш чистого промислового виробництва в країнах, що не є членами ЄС. Підтвердивши, що було сплачено ціну за вбудовані викиди вуглецю, що утворюються під час виробництва певних товарів, що імпортуються до ЄС, СВМ гарантує, що ціна на вуглець від імпорту еквівалентна ціні вуглецю внутрішнього виробництва, і що кліматичні цілі ЄС не будуть підірвані. СВМ розроблений таким чином, щоб бути сумісним з правилами СОТ. СВМ буде застосовуватися в остаточному режимі з 2026 р., тоді як поточна перехідна фаза триває між 2023 і 2025 рр. Передбачається поступове впровадження СВМ й відмова від виділення безкоштовних квот у межах Системи торгівлі викидами ЄС (ETS) для підтримки декарбонізації промисловості ЄС [8].

Відповідно до Регламенту (ЄС) 691/2011 про європейські екологічні економічні рахунки [9], екологічний податок – це податок, податкова база якого є фізичною одиницею чогось, що має доведений, специфічний негативний вплив на навколишнє середовище та визначено в Європейській системі рахунків

(ESA 2010) [10] як податок. Облік викидів в атмосферу фіксує потоки залишкових газоподібних і твердих частинок, що походять з національної економіки і надходять в атмосферу. Держави-члени складають статистичні дані про викиди таких забруднювачів повітря. Аналіз даних про викиди в атмосферне повітря дозволяє оцінити різні типи забруднювачів та їхній вплив на довкілля та здоров'я людини.

Залежно від типу забруднювача, податки у ЄС, які стосуються збереження довкілля, задля якомога ефективнішого формування статистичних даних, поділяють залежно від сфери їх впровадження на чотири групи (рис. 1).

Податки на енергію	Податки на транспорт (крім палива для транспорту)	Податки на забруднення	Податки на використання ресурсів
<ul style="list-style-type: none"> • Енергетичні продукти для транспортних цілей (бензин, дизельне паливо, керосин або мазут). • Енергетичні продукти для стаціонарних цілей (мазут, природний газ, вугілля тощо). • Парникові гази (вміст вуглецю в паливі, викиди парникових газів) 	<ul style="list-style-type: none"> • 1. Імпорт чи продаж автотранспортних засобів (одноразові податки). • 2. Реєстрація або використання автомобілів. • 3. Використання доріг. • 4. Плата за затори. • 5. Інші транспортні засоби (кораблі, літаки, залізниці тощо). • 6. Рейси та авіаквитки. • 7. Страхування автомобіля 	<ul style="list-style-type: none"> • Виміряні чи оцінені викиди в атмосферне повітря (NO_x, SO_x, інші крім CO₂). • Озоноруйнуючі речовини. • Виміряні чи оцінені скиди у води. • Непрямі джерела забруднення вод (пестициди, штучні добрива, перегній). • Поводження з відходами (збирання, обробка, утилізація). • Шум (зліт та посадка повітряних суден) 	<ul style="list-style-type: none"> • 1. Абстракція води. • 2. Збирання біологічних ресурсів (деревини, полювання та вилов риби). • 3. Видобуток сировини (мінерали, нафта та газ). • 4. Зміна ландшафтів та різання дерев

Джерело: побудовано на основі [11]

Рис. 1. Класифікація екологічних податків країн ЄС

Враховуючи різні види викидів та їх вплив на навколишнє середовище, уряди країн Європейського Союзу використовують екологічне оподаткування як інструмент для зменшення негативного впливу на довкілля. Наприклад, податки на викиди CO₂ стимулюють компанії зменшувати свої викиди парникових газів, тим самим сприяючи досягненню цілей скорочення вуглецевого сліду. Аналогічно, податки на викиди оксидів азоту (NO_x) та діоксиду сірки (SO₂) спрямовані на зменшення утворення смогу та кислотних дощів, що покращує якість повітря. Екологічне оподаткування також включає податки на метан (CH₄) та інші парникові гази, що сприяє зменшенню їх викидів з сільськогосподарських та промислових джерел. Введення податків на тверді частинки (PM10 та PM2.5) допомагає контролювати забруднення повітря, що впливає на здоров'я населення. Таким чином, екологічне оподаткування в ЄС забезпечує фінансові стимули для підприємств та громадян переходити на більш екологічно чисті технології та практики, а також сприяє досягненню цілей сталого розвитку і покращенню якості життя.

Екологічне оподаткування у країнах Європейського Союзу є одним із ключових фінансових інструментів для досягнення екологічних цілей та сприяння переходу до сталого розвитку. Воно спрямоване на зменшення негативного впливу господарської діяльності на довкілля, стимулювання енергоефективності, впровадження відновлюваних джерел енергії та скорочення використання невідновлюваних природних ресурсів.

В ЄС екологічне оподаткування є інструментом реалізації Європейського зеленого курсу, що забезпечує досягнення кліматичної нейтральності до 2050 р. Воно не тільки сприяє зниженню викидів та захисту екосистем, але й стимулює розвиток інновацій в екологічних технологіях, створюючи фінансові стимули для бізнесу та домогосподарств переходити на сталі практики. Податки на викиди, зокрема на вуглець, є одним з найефективніших фінансових інструментів ЄС для зниження вуглецевого забруднення довкілля. Їх впровадження стимулює підприємства та домогосподарства до зменшення обсягів шкідливих викидів через підвищення вартості використання викопного палива. Податкова політика може сприяти розвитку відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова та гідроенергетика, шляхом зниження податкового навантаження на інвестиції в ці сектори та введення спеціальних податків на традиційні джерела енергії, що створюють викиди.

Дані про екологічне оподаткування в країнах ЄС показують, що з 2013 р. намітилася стійка тенденція до зростання надходжень від цього виду зборів, що свідчить про посилення зусиль країн ЄС у боротьбі з

екологічними проблемами та стимулювання сталого розвитку. Загальна сума екологічних надходжень в ЄС зросла з 285 120,45 млн євро у 2013 р. до 320 823,83 млн євро у 2022 р. або на 12,6 %. Лідером у справлянні екологічних податків стала Франція, якій вдалося збільшити надходження від екологічного оподаткування на 11 959 млн євро. Істотне збільшення надходжень від екологічного оподаткування відбулося у Німеччині та Франції. Малі країни, такі як Бельгія, Хорватія та Естонія, демонструють незначне, проте стабільне зростання надходжень від екологічного оподаткування. Незначне зниження податкових надходжень з 55 257 млн євро у 2013 р. до 42 919 млн євро у 2022 р. відбулося у Італії, що може бути пов'язане з особливостями економічної чи екологічної політики країни [12].

Екологічне оподаткування в країнах Європейського Союзу за 2022 р. свідчать про суттєві відмінності у рівні надходжень від екологічних податків між різними країнами. Німеччина має найбільші надходження від екологічних податків серед країн ЄС у 2022 р., що склали 63 336 млн євро, що підкреслює активну екологічну політику країни. Франція посідає друге місце з 54 856 млн євро, а Італія – третє з 42 919 млн євро надходжень від екологічних податків. Країни з невеликою кількістю населення, такі як Мальта (287,16 млн євро) і Ісландія (492,43 млн євро), мають значно менші надходження. Екологічне оподаткування в країнах Східної Європи, таких як Угорщина (3 167,18 млн євро) та Румунія (7 674,61 млн євро), також суттєво нижче порівняно з західноєвропейськими країнами.

Західна Європа, зокрема Німеччина, Франція та Італія, мають високі надходження від екологічних податків завдяки активним екологічним ініціативам та високим стандартам екологічного регулювання. Такі країни, як Швеція (10 765,22 млн євро) та Данія (9 274,01 млн євро), продовжують інвестувати у відновлювані джерела енергії та зменшувати залежність від викопних палив. Східна та Центральна Європа, зокрема Чехія (4 076,53 млн євро) і Болгарія (095,16 млн євро), знаходяться на шляху до підвищення ефективності екологічного оподаткування та впровадження нових екологічних стандартів.

Загалом екологічне оподаткування в ЄС є ефективним інструментом для зниження шкідливого впливу на довкілля, стимулювання зеленої економіки та фінансування кліматичних ініціатив. Водночас існують значні відмінності між країнами у рівні надходжень, що відображає різні підходи до екологічної політики та економічних можливостей (рис. 2.). В цілому у 2022 р. уряди країн ЄС зібрали надходження від екологічних податків на суму 317,2 млрд євро, що становило 2,0 % валового внутрішнього продукту (ВВП) ЄС і 4,8 % загального державного доходу ЄС від податків і соціальних внесків.

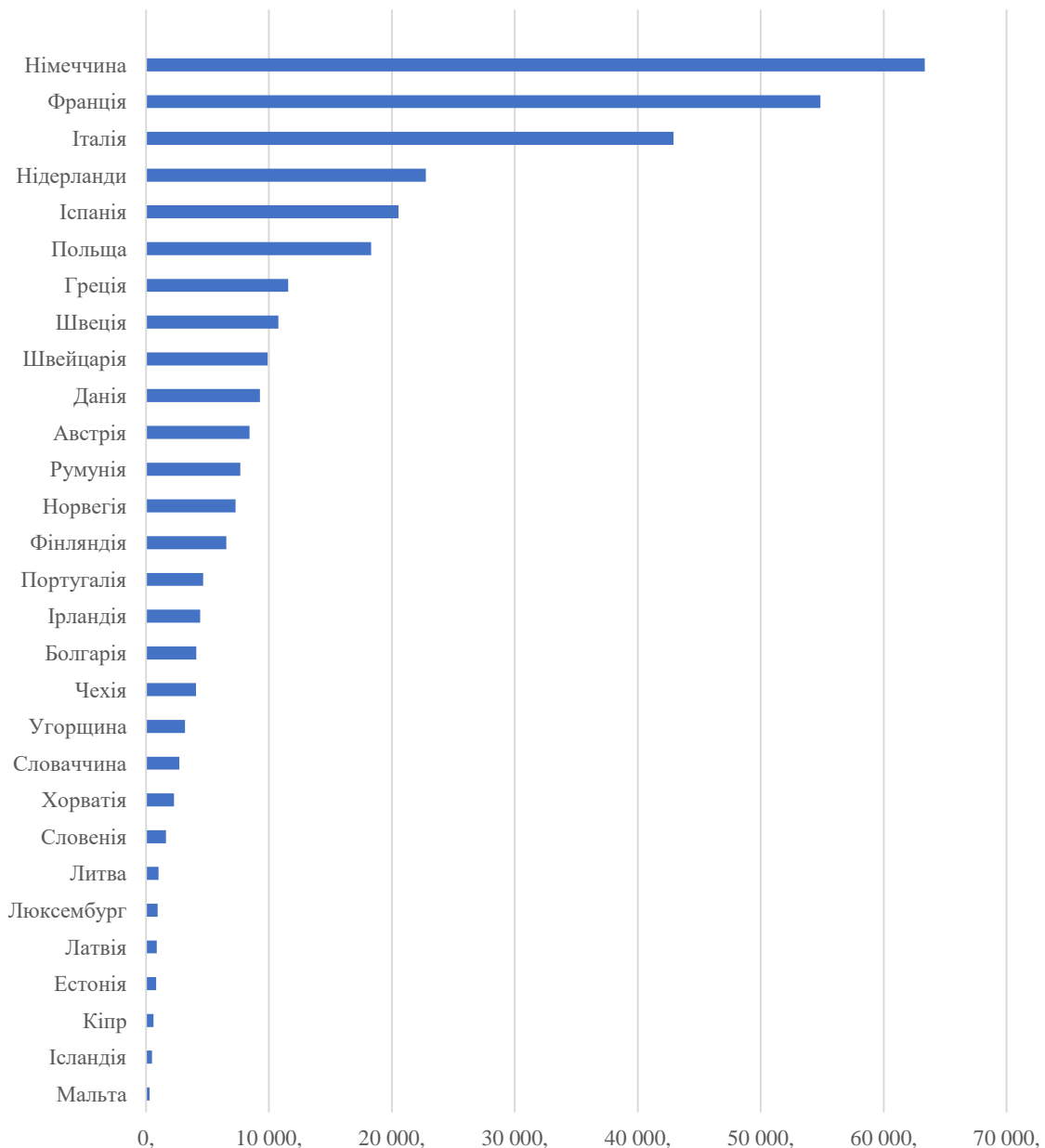
Значна частина надходжень від екологічного оподаткування ЄС у 2022 р., близько 76,5 %, надійшла від податків на енергію. Транспортні податки становили 19,2 %, а частка податків на забруднення та ресурси в ЄС була дуже незначною і становила 4,3 %. Це свідчить про те, що головна увага екологічної політики ЄС зосереджена на енергетичному секторі та скороченні викидів від транспорту. Проте для досягнення більш комплексного підходу до сталого розвитку, необхідно збільшити частку податків на забруднення та ресурси (табл. 1).

Таблиця 1
Надходження від екологічного оподаткування в ЄС залежно від виду податків та платників, 2022 р.

№ з/п	Вид екологічних податків	млн євро	% структури	% від усіх видів податків і зборів ЄС	% внеску залежно від типу платника		
					корпорації	домо-господарства	інші
1	Податки на енергію	242 765	76,5	3,7	57,2	38,7	3,8
2	Транспортні податки	60 821	19,2	0,9	31,5	67,6	0,8
3	Податки на забруднення / ресурси	13 605	4,3	0,2	45,5	53,4	1,0
4	Загальна сума екологічного оподаткування	317 190	100	4,8	51,8	44,9	3,1

Джерело: побудовано на основі [13]

Податкове навантаження варіювалося залежно від категорії екологічного податку та сектору економіки. У той час як корпорації сплачували найвищу частку податків на енергію (57,2 % у 2022 р.), частка, що стягується з домогосподарств, також була дуже високою (38,7 %). Однак основними платниками транспортних податків у 2022 р. були домогосподарства (67,6 %), вони також сплачували більшу частку податків на забруднення та ресурси (53,4 %).

Джерело: побудовано на основі [13]

Рис. 2. Надходжень від справляння екологічних податків у країнах ЄС, 2022 р., млн євро

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Проведене дослідження довело, що розвиток податкових систем країн Європейського Союзу у контексті реалізації ЦСР свідчить про глибоку інтеграцію фіскальних політик із екологічними, соціальними та економічними ініціативами. Основні пріоритети включають стимулювання зеленого переходу, зменшення соціальної нерівності та забезпечення фіскальної прозорості. Податкові інструменти, такі як екологічні податки, прогресивне оподаткування доходів фізичних осіб, податкові пільги для бізнесу, що дотримуються принципів сталості, та гармонізація стандартів звітності через Директиву ЄС щодо звітності про сталий розвиток (CSRD) і Європейські стандарти звітності про сталий розвиток (ESRS), є ключовими елементами для досягнення глобальних ЦСР.

Встановлено, що екологічні податки, що становлять значну частину доходів ЄС, є ефективним засобом для зменшення негативного впливу на довкілля. Податки на викиди CO₂ та інші парникові гази допомагають контролювати забруднення повітря, покращуючи його якість. Європейський зелений курс (European Green Deal) є взірцевою стратегією інтеграції податкової політики з екологічними цілями. Цей план передбачає введення нових податкових інструментів для підтримки ЦСР, таких як податки на викиди та поступове скасування субсидій на викопне паливо. Важливим компонентом є Механізм

коригування вуглецевих кордонів (СВАМ), який забезпечує справедливую ціну на вуглець, що викидається під час виробництва товарів, імпортованих до ЄС, стимулюючи чистіше промислове виробництво в країнах, що не є членами ЄС.

Податкові системи ЄС також адаптуються для боротьби з агресивними податковими практиками, які підривають соціально-економічну стабільність. Забезпечення прозорості щодо звітування про податкову стратегію компаній та інтеграція податкових аспектів у стратегії сталого розвитку дозволяють підтримувати відповідність ведення бізнесу податковому законодавству, ефективно використовувати можливості грантів для фінансування екологічних ініціатив, впроваджувати ефективне податкове управління та зміцнювати довіру до корпоративної податкової практики.

Таким чином, правильна інтеграція податкових аспектів у стратегії сталого розвитку компаній дозволяє посилити позитивний вплив оподаткування на стійкість бізнесу. Екологічне оподаткування є не лише інструментом зниження негативного впливу на довкілля, але й важливим механізмом стимулювання інновацій, підтримки економічного зростання, забезпечення соціальної стабільності, досягнення кліматичної нейтральності країнами ЄС до 2050 р., зменшення викидів парникових газів, збереження екосистем і підвищення якості життя в Європейському Союзі.

Список використаної літератури:

1. *Воронцова А.С.* Системно-структурний аналіз екологічного оподаткування країн Європи / *А.С. Воронцова, Ю.М. Демків, М.С. Мартушко* // *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Економіка і управління.* – 2020. – № 6. – С. 172–179.
2. *Захаркіна Л.С.* Екологічне оподаткування в Україні: перспективи удосконалення на основі зарубіжного досвіду / *Л.С. Захаркіна, В.М. Новіков* // *Вісник СумДУ. Серія : Економіка.* – 2020. – № 4. – С. 131–130.
3. *Канонішена-Коваленко К.* Екологічний податок в Україні від А до Я / *К.Канонішена-Коваленко.* – Київ : Фундація «Відкрите Суспільство», 2017. – 108 с.
4. *Оводенко Т.* Екологічний податок в Україні – 2022: зміни та спроможність виконати майбутні жорсткі вимоги і нормативи / *Т.Оводенко* // *Екологія підприємства.* – 2022. – № 9.
5. EU Corporate Sustainability Reporting Requirements Strategic and operational implications of CSRD and ESRS [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.deloitte.com/content/dam/assets-zone2/uk/en/docs/services/legal/2024/deloitte-uk-csrd-esrs-ra-perspective-new.pdf>.
6. Exploring the integration of tax in EU sustainability regulations [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.deloitte.com/uk/en/Industries/financial-services/blogs/exploring-the-integration-of-tax-in-eu-sustainability-regulations.html>.
7. Що таке Європейський зелений курс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ecoaction.org.ua/eu-green-deal.html?form=MG0AV3>.
8. Carbon Border Adjustment Mechanism [Electronic resource]. – Access mode : <https://glassdome.com/solutions/product-carbon-footprint/>.
9. Consolidated text: Regulation (EU) No 691/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 on European environmental economic accounts (Text with EEA relevance) [Electronic resource]. – Access mode : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A02011R0691-20140616>.
10. Glossary: European system of national and regional accounts (ESA 2010) [Electronic resource]. – Access mode : [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:European_system_of_national_and_regional_accounts_\(ESA_2010\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:European_system_of_national_and_regional_accounts_(ESA_2010)).
11. Екологічні податки у державних фінансах країн Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ecolog-ua.com/news/ekologichni-podatky-u-derzhavnyh-finansah-krayin-yevropy?form=MG0AV3>.
12. Environmental tax revenues. DOI: 10.2908/ENV_AC_TAX.
13. Environmental tax statistics [Electronic resource]. – Access mode : https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_tax_statistics#Environmental_taxes_in_the_EU.

References:

1. Vorontsova, A.S., Demkiv, Yu.M. and Martushko, M.S. (2020), «Systemno-strukturnyi analiz ekolohichnoho opodatkovannia krain Yevropy», *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriiia. Ekonomika i upravlinnia*, No. 6, pp. 172–179.
2. Zakharkina, L.S. and Novikov, V.M. (2020), «Ekolohichne opodatkovannia v Ukraini: perspektyvy udoskonalennia na osnovi zarubizhnoho dosvidu», *Visnyk SumDU. Seriiia. Ekonomika*, No. 4, pp. 131–130.
3. Kanonishena-Kovalenko, K. (2017), *Ekolohichni podatky v Ukraini vid A do Ya*, Fundatsiia «Vidkryte Suspilstvo», Kyiv, 108 p.
4. Ovoidenko, T. (2022), «Ekolohichni podatky v Ukraini – 2022: zminy ta spromozhnist vykonaty maibutni zhorstki vymohy i normatyvy», *Ekolohiia pidpriemstva*, No. 9.
5. *EU Corporate Sustainability Reporting Requirements Strategic and operational implications of CSRD and ESRS*, [Online], available at: <https://www.deloitte.com/content/dam/assets-zone2/uk/en/docs/services/legal/2024/deloitte-uk-csrd-esrs-ra-perspective-new.pdf>

6. «Exploring the integration of tax in EU sustainability regulations», [Online], available at: <https://www.deloitte.com/uk/en/Industries/financial-services/blogs/exploring-the-integration-of-tax-in-eu-sustainability-regulations.html>
7. «Shcho take Yevropeyskyi zelenyi kurs», [Online], available at: <https://ecoaction.org.ua/eu-green-deal.html?form=MG0AV3>
8. «Carbon Border Adjustment Mechanism», [Online], available at: <https://glassdome.com/solutions/product-carbon-footprint/>
9. *Consolidated text: Regulation (EU) No 691/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 on European environmental economic accounts (Text with EEA relevance)* (2021), [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A02011R0691-20140616>
10. *Glossary: European system of national and regional accounts (ESA 2010)* (2010), [Online], available at: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:European_system_of_national_and_regional_accounts_\(ESA_2010\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:European_system_of_national_and_regional_accounts_(ESA_2010))
11. «Ekologichni podatky u derzhavnykh finansakh krain Yevropy», [Online], available at: <https://ecolog-ua.com/news/ekologichni-podatky-u-derzhavnyh-finansah-krayin-yevropy?form=MG0AV3>
12. *Environmental tax revenues*, doi: 10.2908/ENV_AC_TAX.
13. *Environmental tax statistics*, [Online], available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_tax_statistics#Environmental_taxes_in_the_EU

Ісламлі Джейхун – аспірант кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка».

Наукові інтереси:

- податкова система Європейського Союзу.

Islamli Jeyhun

Priorities for the development of tax systems in the EU countries in the context of the sustainable development goals

The study examines the development of tax systems in European Union countries in the context of achieving the Sustainable Development Goals (SDGs). It analyzes the integration of EU countries' fiscal policies with environmental, social, and economic initiatives. Key priorities include promoting a green transition, reducing social inequality, and ensuring fiscal transparency. Special attention is given to environmental taxes, which constitute a significant portion of EU revenues and are effective tools for mitigating environmental impacts. Taxes on CO₂ emissions and other greenhouse gases help control air pollution and improve air quality.

The implementation of the European Green Deal and new tax instruments to support the SDGs, such as emissions taxes and the gradual phasing out of fossil fuel subsidies, are crucial for achieving climate neutrality by 2050. An essential component is the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), which ensures a fair carbon price, encouraging cleaner industrial production in non-EU countries. EU tax systems are also adapting to combat aggressive tax practices that undermine socio-economic stability.

Ensuring transparency in reporting companies' tax strategies and integrating tax aspects into sustainability strategies allow for compliance with tax legislation, effectively utilizing grants for funding environmental initiatives, and strengthening trust in corporate tax practices. Environmental taxation is not only a tool for reducing negative environmental impacts but also a vital mechanism for stimulating innovation, supporting economic growth, ensuring social stability, reducing greenhouse gas emissions, preserving ecosystems, and improving the quality of life in the European Union.

Keywords: Sustainable Development Goals (SDGs); European Union (EU); tax policy; environmental taxes; European Green Deal; Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM); fiscal transparency; climate neutrality; socio-economic stability; corporate tax practices; Innovation and economic growth; ecosystem preservation.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2024.